

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש מרן רבי חיים הלברשטם ה'דברי חיים' מצאנז צוק"ל בנו של הגה"ק רבי אריה לייבוש צוק"ל נסתלק כ"ה ניסן (תרל"ו)

זמנו של הרבי הקדוש מצאנז, היה יקר לו מכל, וכל שעותיו ורגעיו היו ספורים ומדודים לעבודת השם, אך עם כל זה התפנה מדי יום לעבודת הצדקה, והקדיש לה זמן יקר. הוא עצמו טיפל אישית במסירות רבה, בעניים ובנדכאים ובמרי נפש, ודאג לכל מחסורם, בו בזמן שבביתו שררה מצוקה ודחוקות מאין כמוה.

*

מסופר על אשה צדקנית שידעה מהמחסור הגדול השורר בבית הרבי, ונכנסה אל הרבי בתחבולה מתוחכמת, היא אמרה לו שיש תלמיד חכם גדול מאד, שהוא עני מדוכא ובני משפחתו סובלים מאד, וממש עוד מעט יגועו ברעב. הוציא הרבי סכום גבוה במיוחד ונתן לה. לאחר זמן מה הבחין הרבי שבאה הרווחה בביתו, כששאל את הרבנית מנין לה הכסף, נדע לו שאותה אשה התכוונה אליו בעצמו, ומסרה את כל הסכום לרבנית. הרבי הקפיד מאד, וביקש שאשה זו לא תדרוך יותר על סף ביתו!

*

פעם לפנות בוקר שמע הגבאי, שהרבי מדבר עם מישהו. הוא הלך לראות מה זה, וראה אלמנה ענייה עומדת לפני הרבי, ומבקשת בתחנונים לקבל כמה פרוטות. הגבאי ידע שרק אתמול קיבלה אותה אלמנה מתנת יד הגונה מהרבי, ולכן כשהרבי ביקש ממנו שילווה לו כמה זהובים עבורה, הוא השיב שאין לו.

הרבי החל להתנצל ולהצטדק לפני האלמנה, שאין לו מה ליתן. אבל היא הגיבה על כך ברגוזה, ואמרה שתביא את היתומים שלה לבית הרבי כדי שהוא יפרנסם. אמר לה הרבי, הֲאֵל לך ה' חַאֲלָאִיטִיל שלי, תמכרי אותו ויהיה לך לפרנסת היתומים. והרבי החל לפשוט את קפוטת המשי שעליו.

כשראה הגבאי עד היכן הדברים מגיעים, הוציא כמה פרוטות מכיסו ונתן לה. גער בו הרבי ואמר בקפידה, היתכן שהיו בכיסך מעות ולא נתת לה, תאר לפניך חלילה שאשחר אלמנה, ואתה רואה מעולם העליון כיצד היא שואלת לחם לעוללה, הכיזד יראה הדבר בעיניך?

איך בזכות הדף היומי הוקמה ישיבת חכמי לובלין

את הדף היומי כיד ה' הטובה עלי.

*

כדי להבין את המשך הסיפור יש ללמוד דברי הגמרא בפנים. הפסוק בשיר השירים (ז, ה), אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בחי יבחו לו. הגמרא מביאה ברייתא ש"אבה" זו תורה, שואלת הגמרא, אם כן מאי בחי יבחו לו? וכי למה יבחו לאיש שמבקש לתת את כל הון ביתו עבור החזקת לומדי תורה, הרי שכר המחזיקים בעץ החיים גדול מאד?

אמר עולא, לא כשמעון אחי עזריה - עזריה החזיק את אחיו שמעון, ולא כר' יוחנן דבי נשיאה - הנשיא החזיק את ר' יוחנן, אכן אותם לא מבזים, כי הם החזיקו בשמעון ובר' יוחנן מתחילה, והספיקו להם כל מחסורם כדי שיוכלו להתמסר ללימוד התורה.

אלא למי מבזים, לאלה שהם כְּשֶׁבְנָא, דהלל וְשֶׁבְנָא אחים היו, הלל עסק בתורה מתוך הדחק, ושבנא עסק בפרקמטיא, לבסוף בא שבנא להלל וביקש שיחלקו ביניהם, הוא יתן לו חצי הון, והלל יתן לו חצי חלקו בתורה, יצתה בת קול ואמרה, "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בחי יבחו לו", כי היה צריך לפרנס לו מהתחלה, ולא לאחר הלימוד זמן רב מתוך הדחק.

*

רבינו הגאון רבי מאיר שפירא ממשיך ומספר: כשהגעתי לפיסקה זו בגמרא, התלהבתי ואמרת, איך יתכן שְׁאֵילִי עם אינם שמים לב למתנה שניתנה להם להחזיק לומדי תורה, ובפרט לשיבה ההולכת ונבנית רק עכשיו, הרי יש להם היכולת לזכות בתורה של רבים מתחילתה, והיא נחשב כאילו הם עצמם עוסקים בה. הגמרא עוסקת בחזקת תורה של יחיד, על אחת כמה וכמה מי שמחזיק בשיבות שלומדים בהם מאות תלמידים, שחלקם רב מאד. והמשכתי בלימוד הדף.

כשגמרת את הדף, לפני שהתכוונן מר דזאנאס להגיד קדיש, הוציא את פנקס השיקים וחתם מיד על אלף דולר! [אלף דולר בזמנו של רבינו היה סכום עתק], ואמר, שעוד יזו נטויה לפעול ולעשות למען הישיבה. את הבטחתו קיים במסירות ובנאמנות. גם השמש של הבית הכנסת שהזמין אותנו, הביא לנו תרומה נכבדת.

העזרה הגדולה ביותר של מר דזאנאס היתה, שהזמין חלק גדול של גבאי בתי כנסיות והשפיע עליהם, לא רק להזמיני לנאום, אלא גם לפעול ולעשות כל אחד בין המכירים שלו, באופן שחוג התורמים התרחב, ואיפשר לי להקים את הבנין הענקי של ישיבת חכמי לובלין.

היה זה אפוא הדף היומי - יצירתו של רבינו, שחולל את המפנה החד והנס המפתיע של תחילת ניצני ההצלחה. כאותו 'דף' של ספינה שהציל את חייו של רבי עקיבא כמסופר בגמרא יבמות (קכא.), שעליו היה רבינו ממליץ את רעיון הדף היומי.

הסיפור הנפלא מתוך הספר "ישיבת חכמי לובלין הישיבה ומיסדה" (עמודים רג-ו').

(מתוך הפתיחות לשיעורים - במחזור הקודם סוטה דפים כא-כב, ד' - ה' כסלו תשע"ו)

גודל שכר החזקת תורה דרבים

הרבי של כלל ישראל, ראש ישיבת חכמי לובלין, מרן רבי מאיר שפירא צוק"ל, מחולל רעיון ה'דף היומי', סיפר בהתרגשות שנעשה לו נס מפתיע על ידי לימוד הדף היומי של השבוע (סוטה כא.), ובכך זה עלה בידו להקים את בנין הישיבה המפורסמת 'ישיבת חכמי לובלין'.

ומעשה שהיה כך היה: בשנת תרפ"ו נסע רבינו לאמריקא לגייס כספים למען הקמת בנין הישיבה. בחודשים הראשונים סבל ממש חרפת רעב, אפילו לא היה לו כסף לשלם עבור האכסניא. המצב הזה נמשך שלשה חודשים ויותר, עד שנהיה שינוי מן הקצה אל הקצה לטובה במצבו, ומאז האירה לו ההצלחה פנים, בגיוס כספים למען 'ישיבת חכמי לובלין'.

מתי התחיל המפנה, וכיצד התחולל הנס?

סיפר ידידו ומקורבו הרב אלתר מאיר ז"ל מסאנוק בשם רבינו רבי מאיר שפירא: בבואי לאמריקא בענין ישיבת חכמי לובלין, לא מצאתי את ידי ורגלי שם. חוץ מקצת כבוד שהגישו לי מטעם מוסדות קרובים, לא היה לי שום קו עבודה שתהא ראויה לשמה, ולא שום תעמולה נכונה, וכל תכניותי נגחו. הייתי בצער גדול, ודואג לעתידה של ישיבת חכמי לובלין. האכזבה היתה גדולה וקשה, ורק להפצרת בן אדם שליוה אותי, מר 'משה איזנברג' נשארתי באמריקא וסבלתי.

במשך כל היום לא עזבתי את חדר, והייתי עצוב מאד. לא כתבתי לשום איש אפילו לידידי הקרובים ביותר, ואף לא השקעתי עצמי בלמודים,

כי לא היה לי צלילות הדעת. חוץ מה'דף היומי' שקבלתי על עצמי לחובה מדי יום ביומו, וחומש רש"י, לא למדתי כלום.

באחד מימי הקיץ הלוהטים, הפציר בי מר איזנברג לרדת לרחוב, לטייל קצת. נענית לו וירדנו לרחוב ההומה מבני אדם. בדרך טיולנו נכנסנו לרחוב צדדי, היה כבר לפנות ערב. פתאום הגיח מן הצד יהודי נשוא פנים, ובקול תחנונים הזמין אותנו להיכנס לבית הכנסת הסמוך, לתפילת מנחה. אני מתחנן, אל תסרבו לי, פרנסתי תלויה בזה, הראש הקהל - הפרזיזנט, יש לו היום יארצייט ראשון להוריו, ואגב הוא גם עשיר גדול, ואם לא אסדר מנין בשבילו, הוא עלול לדחותי ממשרת השמשות.

לשמע דברים אלו לא יכולתי לסרב ונכנסנו. הפרזיזנט מר 'סם דזאנאס' שהיה פעם בחור ישיבה, עבר לפני התיבה. בסיום התפילה ניגש אלי וביקשני שאלמד איזה פרק לעליית הנשמה. הוא לא ידע את שמי, אך ראה אותי באיצטלא דרבנן.

זכרתי באותו רגע, שעוד לא למדתי היום את הדף היומי, והסכמתי ללמוד בפני הציבור הקטן את הדף של אותו היום. הפרזיזנט מר דזאנאס לא הבין מדוע בחרתי ללמוד בדוקא את דף כא עמוד א' במסכת סוטה - הדף היומי של אותו יום. כאן בא לעזרתי מר איזנברג, שהסביר לו את כל פרשת הדף היומי, והבליט שאני הוא היחם של הדף היומי. ישבנו והרציתי

בשבת קודש פרשת בשלח, שבת שירה, בורא עולם האיר לי כמה ווארטנים בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא.

- (א) אלקי אבי וארוממנהו** (טו, ב), ובהמשך (פסוק ה) כתוב **תהומות יכסימו**. גם כשאדם נמצא בדיטא התחונה לא עליכם, עמוק עמוק בתהום, הוא יכול להתרומם - **וארוממנהו**, על ידי שזיכר איך **אביו** קָעַר בדבר שבקדושה, ואיך רבו קָעַר בדבר שבקדושה, גם רבו הוא בחינת אביו.
- היום (כ"ד) טבת יומא דהילולא של מרן הרבי הברכת משה מלעלוב זצוק"ל, דיברתי בטלפון עם אחד מחשובי האדמורי"ם שליט"א, בתחילת השיחה אמר לי הרבי, איך פֿאַרשְׁטִי אַז בײַם שײַעור הײַנט קאט אײַהר געקעטט אויפֿן 'טאָטן' - אני מבין שהיום בתחילת השיעור בתיחה דברת על 'אבא', כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו (סנהדרין ט:).
- אסמכתא לזה ש'ארוממנהו' פירושו להתרומם, הגמרא (פסחים סח:): מספרת, שרב יוסף יומא דעצרתא אמר, עבדי לי עגלא תלתא. אמר, אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא. ופירש"י, אי לאו האי יומא - **שלמדת תורה ונתרוממתי**. והו **אלקי אבי** - **וארוממנהו**, כשיחדי נזכר מאביו ורבו, הוא יכול להתרומם לדרגה הכי גבוהה.
- (ב) והמים להם חומה מימינם ומשמאלם** (יד, כב). איך זוכים שכל המדרגות הגבוהות שִׁתְּשֵׁנו בשבת שירה, ילווה אותנו בסייעתא דשמיא לכל השנה כולה, **והמים להם חומה**, אין מים אלא תורה, מי שמחבר דבוק לתורה הקדושה, יש לו **חומה בצורה מימינם ומשמאלם**, יש לו שמירה מבית ומחוץ.
- (ג) כי מרים הם על כן קרא שמה מרה** (טו, כג). יהודי לא עליכם עובר קושי לא קל, מר לו, הוא קורא לזה **'מרה'**. מורי ורבותי, **מרה** זה אותיות **רמה**, בורא עולם הולך להרים אותו, לרומם אותו, הקושי הוא רק זמני, הכנה להתרוממות. להבדיל, נער בגיל ההתבגרות שמרגיש שהנעל לוחץ לו פתאום, סימן שהוא הולך וגדל ברוח השם.
- כמה מתאים לסיים את הפתיחה עם מוֹרְאֵי דְיַעֲקֹב רמב"ן על הפרשה (ד, ה) 'זה טעם **ובני ישראל יוצאים ביד רמה**, שעשו להם דגל ונס להתנוסס, ויוצאים בשמחה ובשירים בתוך ובכנו, כדמות הגנאלים מעבדות לחירות'. שזכה לצאת ביד רמה, **וארוממנו** עם כל הפירושים, אמן.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

מנן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א

לשון קדשו של מנן האור החיים הקדוש בפרשת ראה (דברים יא, כז), 'השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש'. הלילה ליל שישי פרשת משפטים שבת שקלים, זכיתי לשורש התענוגים, בצילו של גאון ישראל, ראש ישיבה של הראשי ישיבות, ראש ישיבת עטרת ישראל, רבינו בעל הברכת מרדכי, רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א. מי שלא שמע שיעור בלימוד מרבינו ראש הישיבה, ספק אם טעם תענוג מימיו. שוה לבוא מקצה העולם לשיעור של רבינו. חשבתי הלילה בדרש, הפסוק בישעיה (גה, ג) שמעו ותחי נפשכם, תחי מלשון חיות, אם חשקה נפשכם בחיות, תבואו לשיעור.

לראשונה זכיתי לבוא לקרית ישיבת 'עטרת ישראל' במודיעין עילית, לוועד שראש הישיבה מוסר בליל שישי, לבוגרים מכל הארץ. בנו חביבו של רבינו, הגאון רבי בן ציון שליט"א קיבל אותי בחביבות יתירה, והושיב אותי צמוד לרבינו בשיעור בוועד. הרגשתי נבוך, ס'איז געזעצען דאָרטן לײַבן - ישבו שם אריות בלימוד, איפוא אני ואיפוא הם.

הגמרא במסכת כתובות (דף קד). מספרת על רבינו רבי יהודה הנשיא, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר, רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעות בתורה. אומר רש"י הקדוש במהדורא קמא, כלומר, עסקתי בתורה בכל כוחי. מימי לא זכיתי לשמוע כזה להט בתורה הקדושה, כמו בוועד בליל שישי פרשת משפטים. כשמתעמקם בגמרא במסכת כתובות, יש לכאורה קושיא נוראית, מה הקשר בין האצבעות לתורה הקדושה, בשלמא הפה והמחשבה הם חלק מהלימוד, אבל מה ענין האצבעות אצל לימוד התורה. אך אתמול כשראיתי את היד החבושה של רבינו, היד הכאובה והמתייסרת, היד הקדושה שכותבת שעות על שעות חידושי תורה, ובוירת בלימוד התורה בשיעור, בבחינת כל עצמותי תאמרנה, כל הגוף הוא שִׁטְקֵי תורה, הבנתי היטיב את הגמרא במסכת כתובות.

אשרי הדור שראש הישיבה שליט"א הוא ממנהיגיו, אז מה הפלא שיש כזה נהירה המונית לשיעורים ולוועדים. באיזה מאור פנים קיבל אותי ראש הישיבה שליט"א, הצגתי לרבינו את הגליון השבועי של 'מתיקות הדף היומי' פרשת משפטים, שמתואר שם בהרחבה גדולה מה חשתי בניחוח אבליים אצל רבינו שליט"א על הרבנית הצדקנית עליה השלום. אומר לי רבינו במתק לשונו בענווה שאין דומה לו, "כל מה שכתבת בגליון זה אמת לאמתיה, חוץ ממה שכתבת עלי".

יש לתורה הקדושה פרד"ס, פשט רמז דרש סוד, אני רוצה לדבר בדרש מה חשבתי בזמן הרתיחה דאורייתא. ראש הישיבה התחיל בוועד בגמרא במסכת בבא קמא בסוף דף קטו. במשנה, זה בא בחביתו של יין זה בא בכדו של דבש, והמשיך בעמוד ב, אחר כך המשיך ברש"י ותוספות ומפרשים, אי אפשר להבין בכלל את השקלא וטריא של ראש הישיבה, בלי הכנה דרבה בסוגיא לפני השיעור.

תוך כדי הדברים הזכיר ראש הישיבה לשון, **'ואם אמר, לא אמר כלום'**. חשבתי בדרש, **'ואם אמר, אדם שמדבר על חשיבות לימוד התורה הקדושה, והוא עצמו לא בוער בתורה הקדושה, לא אמר כלום'**. בודאי ובודאי יהיה לו שכר עצום על לימוד התורה, על כל אמר אביו, אך **'לא אמר כלום'**, הוא לא אמר אמירה שיכולה להשפיע על כלל ישראל. אמנם כשראש הישיבה שליט"א מדבר, זה **'אמירה'**!

אחרי זה הזכיר ראש הישיבה **'מהפקירא קא זכינא'**, זכיתי מהפקר להיות בכזה קאך - רתיחא דאורייתא. תוך כדי הדברים ראש הישיבה זועק באידיש, אַ גענוואלדיגע געשעמאקע סְבָרָא! [אין לזה תרגום בעברית], כמה מתיקות היה במילים האלו. משם ראש הישיבה מדבר על ה'נפש החיים', על קבוצות שבאים לשמוע שיעורים, ובערים בספר הקדוש נפש החיים, על האבות הקדושים, על משה רבינו, על קריאת שמע, על לא להסיח דעת מבורא עולם, על התענוג להיות דבוק בהש"ת.

יצאתי מהשיעור מחושמל. לפני שהראש ישיבה יצא מחדרו, סיפרתי לראש ישיבה כמה כח וחיוזק הוא נתן השבוע למשפחת פאלי שבטעה, בבכי שהוא בכה איתם, בצרתם לו צר. הראש ישיבה מסביר לי מחדש, איזה טרגדיה וצער הם חווים, איזה טרגדיה וצער זה לכלל ישראל.

היה קשה מאד להיפרד מהבית הקדוש, בעזר השם אני בוא שוב ושוב. נברך את רבינו ראש הישיבה, בריאות איתנה ברמ"ח איברים ושס"ה גידים, נחת תענוג עושר ושמחה מכל הצאצאים, ומכל התלמידים, ומכל הנלווים אליו, דְּעַר ראש ישיבה זָאל מְשִׁיךְ זַיִן צו מְשִׁיעַ זַיִן אויף כָּלל יִשְׂרָאֵל אַסאַל גוֹטע געפֿענענשטעט יאָהרן - שהראש ישיבה יוכל להמשיך להשפיע עלינו עוד רבות בשנים, תורה, אהבת תורה, ואהבת ישראל, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נזיר דף כד, כ"ז שבט תשפ"ג)

רבינו מרן בעל הברכת מרדכי שליט"א מעיין בגליון מתיקות הדף היומי אחרי השיעור

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד הרה"ג ר' אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א.

מה מאד שמח לבי כששמעתי על הבשורה המשמחת, שזכיתי בספר "מתיקות הדף היומי" בהגרה שנוערה בכולל קנין הלכה, בראשות הרב אפרים בניק שליט"א, בין הנבחרים בחזרה על הלכות מוקצה.

הספר כשמו כן הוא, כתוב ב"מתיקות" בטוב טעם דעת, יפה ומאיר עינים, מחדס על ספר דפנים באיכות נדירה. ב"ה אני כבר זוכה מדי פעם בשבועות האחרונים לעיין בספר לפני שבת, ולראות שם ווארטנים יפים לכבוד שבת, שכתובים בחן ובשפה ברורה ונעימה.

כשאמרתי ווארט באחד השבתות האחרונים בבית אבי מורי, מיד שאלוני כולם, ממי הווארט? אמרתי להם, מספרו של הרב קובלסקי, שידועה בפנינים מאירים ונחמדים. אברך אותך שתמשיך לזכות את עם ישראל בפניניך המחזקים, ובשיעורים הברורים והנשמעים על כל לב, מתוך בריאות ושמחה ונחת וכל טוב.

מאיר שור

כולל קנין הלכה

ביתר עילית

הדברי תורה לזכות והצלחת רבי עקיבא יוסף בן אסתר גיטל, הרבנית לאה בת מלכה, ולזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

